

จับชีพจรการฟื้นตัว ด้วยพัฒนาการค่าจ้าง

ดร.มณฑลที กปิลกาญจน์
ฝ่ายเสถียรภาพระบบการเงิน
ดร.นครินทร์ อมเรศ
พรชนก เทพขาม
ฝ่ายนโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจ
ธนาคารแห่งประเทศไทย
พัชยา เลาสุทแสน
กองสถิติสังคม
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ระดับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจพิจารณาได้ในหลายมิติควบคู่ไปกับตัวชี้วัดที่หลากหลาย เครื่องชี้มหภาคสะท้อนผ่านตัวเลขการขยายตัวของ GDP ทั้งในด้านอุปสงค์ อาทิ การบริโภคและการลงทุน และในด้านอุปทานผ่านกิจกรรมในสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ขณะที่ ตัวเลขความเชื่อมั่นทั้งจากผู้ประกอบการและประชาชนก็แสดงถึงทิศทางเศรษฐกิจได้ อีกเครื่องชี้หนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญในฐานะข้อต่อที่จะเชื่อมโยงผลบวกจากเศรษฐกิจที่ฟื้นในภาพรวมไปยังกำลังซื้อของหน่วยเศรษฐกิจย่อยในระดับครัวเรือน คือ ตัวเลขการขยายตัวของค่าจ้าง จึงขอเชิญทุกท่านมาร่วมกันจับชีพจรการฟื้นตัวด้วยตัวเลขสถิติดังกล่าว

ก่อนอื่นขอเกริ่นถึงโครงสร้างตลาดแรงงานไทยว่ามีสัดส่วนของเกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และลูกจ้างธุรกิจขนาด SME ต่อกำลังแรงงานอยู่มาก ทำให้การติดตามประเมินภาวะของค่าจ้างด้วยข้อมูลทะเบียนทางการทำได้ค่อนข้างจำกัด อย่างไรก็ตาม สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำแบบสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรรายไตรมาสอย่างต่อเนื่องมากกว่าสามทศวรรษ โดยสำรวจตัวอย่างกว่าสองแสนคนต่อไตรมาส จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการประเมินการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

โดยปกติแล้วตลาดแรงงานไทยจะมีพัฒนาการไปตามลำดับ คือ ในระยะแรกของการฟื้นตัวนั้นผู้ประกอบการจะเพิ่มจำนวนชั่วโมงการทำงานของลูกจ้างโดยเฉพาะการทำงานล่วงเวลา ก่อนที่จะมีความเชื่อมั่นมากขึ้นจนทดแทนการทำงานล่วงเวลาด้วยการจ้างงานเพิ่ม และในที่สุดเมื่อเห็นสัญญาณการฟื้นตัวเต็มที่จะพบการขยายตัวของทั้งการจ้างงานและการเพิ่มชั่วโมงการทำงาน ซึ่งเมื่อคัดเลือกเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกภาคเกษตรที่มีตัวอย่างเกินกลุ่มละ 10 คนและมีค่าจ้างเฉลี่ยขยายตัวครั้งแรกปีนี้เทียบกับปีก่อน 8,827 ตัวอย่าง ครอบคลุมแรงงาน 2.92 ล้านคนแล้ว จะแบ่งออกได้เป็นสามกลุ่ม

กลุ่มที่เติบโตเข้มแข็ง มีการจ้างงานและจำนวนชั่วโมงทำงานขยายตัวไปในทิศทางเดียวกัน กับค่าจ้าง ส่วนใหญ่เกิดจากการที่ผู้ประกอบการกลับมาดำเนินกิจกรรมได้ตามปกติและได้ประโยชน์จากการบริโภคและการใช้บริการหลังผ่อนคลายมาตรการควบคุม โดยกิจกรรมที่มีค่าจ้างขยายตัวส่วนใหญ่ทั้งภาครัฐและเอกชนเติบโตดีครอบคลุมแรงงานกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะภาค

บริการ ร้านอาหาร ร้านค้าและโรงแรม อาทิ บริการร้านอาหารวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือน้อยกว่าในพื้นที่ กทม. และปริมณฑล ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 12,000 บาท และมีค่าจ้างแรงงานจบใหม่เฉลี่ยเดือนละ 14,300 บาทสูงกว่าที่แรงงานเดิมได้รับ สะท้อนการแข่งขันของนายจ้างในการดึงดูดแรงงาน

กลุ่มที่มีแนวโน้มเติบโต เพิ่มการจ้างงานและลดจำนวนชั่วโมงทำงานลง สะท้อนถึงความมั่นใจของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจจึงจ้างลูกจ้างประจำเพิ่มขึ้น อาทิ การจ้างงานพนักงานโรงงานอาหารวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือน้อยกว่า ในพื้นที่นอกเขต กทม. ปริมณฑล และจังหวัด EEC โดยให้ค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 16,100 บาท และ 12,000 บาท สำหรับแรงงานจบใหม่

กลุ่มที่มีความไม่แน่นอนสูง ลดการจ้างงานลง แต่เพิ่มจำนวนชั่วโมงทำงาน ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างรายวันที่มีทักษะไม่สูงและทำงานในตำแหน่งปฏิบัติการ ซึ่งอาจเป็นสัญญาณทั้งด้านบวกว่ากำลังปรับเปลี่ยนรูปแบบการจ้างงานจากชั่วคราวไปเป็นประจำ หรือ สะท้อนปัญหาการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากแรงงานออกไปทำงานประจำที่มีความมั่นคงมากกว่าเมื่อมีทางเลือกในช่วงที่ตลาดแรงงานตึงตัวมากขึ้น อาทิ ช่างก่อสร้างรายวันที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นหรือต่ำกว่า ในพื้นที่ต่างจังหวัดซึ่งมีค่าจ้างเฉลี่ยอยู่ที่เดือนละ 8,900 บาท และ 7,400 บาทสำหรับแรงงานจบใหม่

ตัวเลขค่าจ้างที่ขยายตัวกระจายในหลากหลายกลุ่มแรงงานทั้งในมิติวุฒิการศึกษา สาขาวิชา ประเภทงาน กิจกรรมเศรษฐกิจ และพื้นที่ แสดงถึงความตึงตัวในด้านค่าจ้างควบคู่ไปกับอัตราการว่างงานที่ลดลงซึ่งสะท้อนความตึงตัวในด้านปริมาณแรงงาน จึงเป็นแรงส่งด้านบวกที่มีต่ออุปสงค์ภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องไม่ลืมเช่นกันว่าภาวะตลาดที่ตึงตัวเร็วอาจนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานและการเพิ่มภาระต้นทุนค่าจ้างของภาคธุรกิจ ซึ่งอาจจะวนกลับมาส่งผ่านผลกระทบต่อราคาสินค้าและบริการได้เช่นกัน

นอกจากนี้ การที่ภาคบริการจำนวนหนึ่งเพิ่มค่าจ้างเพื่อจูงใจแรงงานอายุน้อยที่มีทักษะไม่สูงนัก อาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะแรงงานเหล่านี้ในระยะยาว การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจในระยะต่อจากนี้ จึงไม่อาจให้น้ำหนักกับการกระตุ้นอุปสงค์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเพิ่มบทบาทการยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว เพื่อให้การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างยั่งยืน ภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศที่ยังมีความไม่แน่นอนอยู่อีกมาก

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคลซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง : ตัวอย่างกลุ่มที่มีค่าจ้างขยายตัวในครั้งแรกปี 2565 เทียบกับปีก่อน จำแนกตามวุฒิ วิชา ประเภทงาน กิจกรรมเศรษฐกิจ และพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงครั้งแรกปี 2565 เทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน	วุฒิ การศึกษา	สาขาวิชา	ประเภทงาน	กิจกรรม เศรษฐกิจ	พื้นที่	จำนวน แรงงาน	ค่าจ้าง (บาท/เดือน)	ค่าจ้าง แรงงานจบใหม่ (บาท/เดือน)
กลุ่มที่ 1 เติบโตเข้มแข็ง ค่าจ้าง การจ้างงาน และชั่วโมงทำงานขยายตัว						1.48 ล้านคน	20,000	13,000
1. บุคลากรทางการแพทย์ ป.ตรี ในภาคสาธารณสุข ตจว.	ป.ตรี	สาธารณสุข	ผู้ประกอบการวิชาชีพ	สาธารณสุข	ต่างจังหวัด	1.6 แสนคน	31,100	19,100
2. เสมียนรัฐวิสาหกิจ ป.ตรี ในภาคการเงิน ตจว.	ป.ตรี	สังคมศาสตร์	เสมียน	การเงิน	ต่างจังหวัด	0.6 หมื่นคน	23,000	15,000
3. บริกร ม.ต้น ในภาคร้านอาหาร ทกม.	ไม่เกิน ม.ต้น	-	พนักงานบริการ	ร้านอาหาร	ทกม./ปริมณฑล	4.5 หมื่นคน	12,000	14,300
กลุ่มที่ 2 มีแนวโน้มเติบโต ค่าจ้างขยายตัว จ้างงานเพิ่มขึ้น ลดชั่วโมงทำงาน						0.24 ล้านคน	19,400	12,600
4. ข้าราชการอาวุโส ป.โท ในภาคบริหารราชการ ตจว.	อย่างน้อย ป.โท	สังคมศาสตร์	ผู้บริหาร	บริหารราชการ	ต่างจังหวัด	2.1 หมื่นคน	44,500	19,500
5. พนักงานโรงงาน ม.ต้น ในภาคผลิตภัณฑ์ EEC	ไม่เกิน ม.ต้น	-	ปฏิบัติการโรงงาน	ผลิตภัณฑ์	EEC	3.5 หมื่นคน	16,100	12,000
6. แม่บ้าน ม.ต้น ในภาคค้าปลีก ตจว.	ไม่เกิน ม.ต้น	-	งานพื้นฐาน	ค้าปลีก	ต่างจังหวัด	1.5 หมื่นคน	9,800	10,000
กลุ่มที่ 3 มีความไม่แน่นอน ค่าจ้างขยายตัว จ้างงานลดลง เพิ่มชั่วโมงทำงาน						0.95 ล้านคน	12,200	9,500
7. อาจารย์ ป.โท ในภาคการศึกษา ตจว.	อย่างน้อย ป.โท	การศึกษา	ผู้ประกอบการวิชาชีพ	การศึกษา	ต่างจังหวัด	8.1 หมื่นคน	37,100	21,100
8. สปก. ม.ต้น ในภาครักษาความปลอดภัย ทกม.	ไม่เกิน ม.ต้น	-	พนักงานบริการ	รักษาความปลอดภัย	ทกม./ปริมณฑล	2.3 หมื่นคน	15,200	13,500
9. ช่างก่อสร้างรายวัน ม.ต้น ในภาคก่อสร้างอาคาร ตจว.	ไม่เกิน ม.ต้น	-	ช่างก่อสร้าง	ก่อสร้างอาคาร	ต่างจังหวัด	2.2 แสนคน	8,900	7,400
รวม						2.92 ล้านคน	17,300	12,000

หมายเหตุ : คัดกรองเฉพาะกลุ่มลูกจ้างนอกภาคเกษตรที่ค่าจ้างขยายตัวจากปีก่อนและมีอย่างน้อย 10 ตัวอย่าง ครอบคลุม 8,827 คน

ที่มา : แบบสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี 2564 และ ครั้งแรกปี 2565 คำนวณโดยผู้วิจัย